

Останнім часом в Україні спостерігається збільшення кількості вищих навчальних закладів (далі — ВНЗ), в тому числі тих, що готують фахівців із правознавства.

Підготовка юристів є детально розробленим комплексом заходів, здатних підготувати фахівця високого рівня. Ці заходи поділяються на теоретичні (лекції, міні-лекції тощо) та практичні (семінари, робочі групи, ділові ігри та ін.).

У даний період важливого значення набуває впровадження досягнень правової науки в процес навчання. Це пояснюється перш за все стрімким розвитком законодавчої бази, провадженням в нашій державі адміністративної, судової, податкової та інших реформ, які потребують належного теоретичного підґрунтя.

Активізація наукової діяльності, про яку свідчить значне зростання кількості науковців з правознавства, має позитивно вплинути на якість освіти та методики викладання. Нові концепції, погляди на, здавалося б, усталені проблеми, нові шляхи вирішення проблем у сфері юриспруденції, розроблені правовою наукою, необхідно широко використовувати в академічних заняттях різних форм.

Успішне запровадження досягнень науки потребує добре розробленої інфраструктури. Ідеться, по-перше, про бібліотечні та інформаційні фонди (в тому числі і мережу Інтернет), по-друге, про семінари та конференції наукового і науково-практичного характеру. При цьому останні треба проводити на кількох рівнях: кафедр ВНЗ, факультетів, ВНЗ та позауніверситетському рівні.

Безперечно, досягнення науки необхідно в найкоротші терміни вносити до навчальних і навчально-методичних програм.

Під час викладання важливо враховувати також здобутки педагогіки та психології, про які, на жаль, майже нічого не знають викладачі інших спеціальностей.

Позитивним у цьому аспекті є досвід КНЕУ, який запровадив комплексну програму підвищення кваліфікації викладачів, що дозволяє ознайомитися з найбільш прогресивними методиками викладання у ВНЗ та напрацювати кожному викладачеві свою власну методику ведення занять.

Т. В. ЗІНЧЕНКО, викладач кафедри соціальної роботи Ніжин. держ. пед. ун-ту, *К. В. КОРСАК*, завідувач відділу теорії і методології природничої та інженерної освіти Ін-ту вищої освіти АПН

УНІВЕРСИТЕТИ І ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Університетська освіта була винайдена для підготовки професіоналів — осіб, чия діяльність не лише відзначалася суспільною важливістю, а й потребувала дуже тривалого навчання. Багато сторіч цей тип освіти охоплював малий відсоток найздібніших індивідуумів, які до вступу в університет проходили ту чи ту селекційну процедуру. Якщо ж поглянути на завдання всієї системи освіти в індустріальних соціумах XIX—XX ст., то легко помітити, що воно полягало у «правильному» (патріотичному) вихованні молоді та отриманні нею засад грамотності. Фахова компетентність, як правило, набувалася поза системою обов'язкової освіти — чи на місці праці, чи на короткочасних курсах, оскільки виробництво мало потребу у великих арміях не надто навчених і кваліфікованих робітників, які працювали на різноманітних верстатах або виконували елементарні операції на конвеєрах.

Усе змінилося наприкінці XX ст. з початком побудови «суспільства знань» і занепадом примітивних технологій та зникненням місць праці для осіб молодого віку з мінімальним професіоналізмом. Перед системами освіти постало завдання надання якомога вищої фахової підготовки не 2—5 % молоді, а (у найближчій перспективі) практично всім представникам молодих поколінь. Це означало перетворення вищої освіти в обов'язкову стадію соціумізації нових генерацій, кінцеву частину комплексу з назвою «первинна освіта» (Initial Education) як засобу виведення всієї молоді на ринок праці з високою професійною компетентністю. Наголосимо — сучасні системи освіти не лише надають засади грамотності, *а й фахові дипломи і сертифікати.*

Досвід усіх країн світу свідчить, що ця мета недосяжна на шляху розширення університетської освіти, «продукцією» якої є магістри — особи, що отримали диплом типу А (академічний) як ознаку підготовки до аналітично-пошукової діяльності. Перетворення вищої освіти в обов'язкову відбувається завдяки створенню великої кількості вищих професійних закладів, подібних до наших спеціалізованих інститутів, випускники яких отримують дипломи типу В (професійні), оскільки їх готували до негайної практичної діяльності. Очевидно, що між закладами типів А і В виникла конкуренція за здібних абітурієнтів, яка й зумовила тенденцію професіоналізації (урізноманітнення програм) навчального процесу і в університетах. Згадане комплексне явище дістало назви *«професіоналізація вищої освіти»*. Зауважимо, що воно створює для нас шанс для чіткого розмежування змісту дипломів «магістра» і «спеціаліста».

Серед наслідків професіоналізації — введення 1997 року нової стандартизації рівнів систем освіти й виділення як рівноправних дипломів типів А і В [1]. Останніми роками розвинені країни ведуть окрему статистику для академічної і професійної вищої освіти, але процес акумуляції даних ще далекий від досконалості. Про це свідчить таблиця, котра дає уявлення і про явище професіоналізації, і про рівні охоплення молоді вищою освітою [2; 3].

**ОСВІЧЕНІСТЬ ЄВРОПЕЙЦІВ (2000 р.) ТА ЇХНЯ УЧАСТЬ У ВИЩІЙ ОСВІТІ АКАДЕМІЧНОГО (А) І
ПРОФЕСІЙНОГО (В) ТИПІВ У 1999 р.**

Країна	Особи 25—34 років без середньої освіти,	Охоплення молоді вищою освітою		
		академічною (А)	професійною (В)	Разом
Бельгія	5,5	30	26	56
Данія	8,0	34	34	68
Німеччина	4,7	13	28	41
Іспанія	4,5	11	46	57
Франція	5,9	21	35	56
Італія	4,5	1	40	41
Нідерланди	4,8	1	54	55
Фінляндія	6,2	немає	67	понад 67
Швеція	7,7	5	65	70
Великобри танія	4,6	28	45	73

Отже, появу і розширення вищої професійної освіти в кількох країнах Європи, де її раніше майже не було (як у Фінляндії чи Австрії), можна вважати одним з наслідків стратегії підвищення доступності вищої освіти, її широкого використання для нарощування людського капіталу націй через підкріплення зусиль університетів діяльністю сотень інших вищих професійних шкіл.

Література

15.

1. Корсак К. Нові міжнародні стандарти вищої освіти // Науковий світ. — № 1. — 2002. — С. 14—
2. Les grandes chantiers de l'éducation et de la formation // Le Magazine. — n. 18. — 2002. — P. 4.
3. Education et a Glance. OECD Indicators. 2001 Edition. — Paris: OECD, 2001. — 406 p.